

1. Mục tiêu môn học Âm nhạc theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực

- Giúp HS phát triển năng lực âm nhạc dựa trên nền tảng kiến thức âm nhạc phổ thông và các hoạt động trải nghiệm, khám phá nghệ thuật âm nhạc; nuôi dưỡng cảm xúc thẩm mỹ và tình yêu âm nhạc.
- Tiếp tục hình thành một số kĩ năng âm nhạc cơ bản, phát huy tiềm năng hoạt động âm nhạc.
- Bước đầu nhận thức được sự đa dạng của thể giới âm nhạc và mối liên hệ giữa âm nhạc với văn hóa, lịch sử, xã hội cùng các loại hình nghệ thuật khác.
- Hình thành ý thức bảo vệ và phổ biến các giá trị âm nhạc truyền thống; góp phần phát triển những phẩm chất chủ yếu và năng lực chung đã hình thành từ cấp tiểu học (Trích theo Chương trình môn Âm nhạc lớp 6, nằm trong Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể ban hành ngày 26/12/2018).

2. Yêu cầu cần đạt về năng lực đặc thù môn học

Chương trình môn Âm nhạc lớp 6 tập trung hình thành và phát triển ở HS năng lực âm nhạc bao gồm các thành tố năng lực sau:

- **Thể hiện âm nhạc:** Biết tái hiện, trình bày hoặc biểu diễn âm nhạc thông qua các hoạt động hát, chơi nhạc cụ, đọc nhạc với nhiều hình thức và phong cách.
- **Cảm thụ và hiểu biết âm nhạc:** Biết thưởng thức và cảm nhận những giá trị nổi bật, những điều sâu sắc và đẹp đẽ của âm nhạc được thể hiện trong tác phẩm hoặc một bộ phận của tác phẩm; biết biểu lộ thái độ và cảm xúc bằng lời nói và ngôn ngữ cơ thể; biết nhận xét và đánh giá về các phương tiện diễn tả của âm nhạc.
- **Ứng dụng và sáng tạo âm nhạc:** Biết kết hợp và vận dụng kiến thức, kĩ năng âm nhạc vào thực tiễn; ứng tác và biến tấu, đưa ra những ý tưởng hoặc sản phẩm âm nhạc hay, độc đáo; hiểu và sử dụng âm nhạc trong các mối quan hệ với lịch sử, văn hóa và các loại hình nghệ thuật khác (Theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc – 2018).

Như vậy, chương trình chuyển hướng dạy học từ tập trung chủ yếu vào mục tiêu trang bị kiến thức sang phát triển phẩm chất, năng lực cho HS trong quá trình học tập môn học. Do đó, việc thiết kế và tổ chức dạy học âm nhạc, GV phải thực sự bám sát quan điểm: “*Lấy người học làm trung tâm*”. Căn cứ trên mức độ tiếp thu, khả năng, nhu cầu, hứng thú; những vốn tri thức, kinh nghiệm đã có ít nhiều của HS và bám sát mức độ yêu cầu cần đạt ở từng mạch nội dung được quy định tại chương trình để thiết kế và

tổ chức dạy học. Cần có các điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị, nhạc cụ, năng lực của GV âm nhạc ở các địa phương để triển khai các bài học qua các hoạt động phong phú, đa dạng với các phương pháp dạy học tích cực,... Từ đó, tạo điều kiện cho mỗi HS đều có cơ hội tương tác, phát hiện, khám phá, kiến tạo, luyện tập, thực hành và sáng tạo âm nhạc ở mức độ cơ bản và phân hoá; trên cơ sở tôn trọng sự khác biệt về khả năng âm nhạc của mỗi HS trong việc giải quyết các nhiệm vụ của bài học và vận dụng vào thực tiễn cuộc sống. Như vậy, cho dù HS ở các mặt bằng khác nhau về khả năng âm nhạc, song các em đều có cơ hội để trải nghiệm – khám phá – thể hiện – sáng tạo âm nhạc theo cách của riêng mình, hoặc kết hợp cùng với nhóm/ tập thể ở tất cả các nội dung học tập, hay quá trình đánh giá thường xuyên hoặc đánh giá định kì.

3. Cấu trúc và nội dung SGK Âm nhạc 6.

3.1. Cấu trúc sách và cấu trúc chủ đề.

- SGK Âm nhạc 6 bám sát Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc (*Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT–BGDDT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*).
- Nội dung của SGK Âm nhạc 6 bao gồm: *Hát, Nghe nhạc, Đọc nhạc, Nhạc cụ, Lí thuyết âm nhạc và Thường thức âm nhạc*. Nội dung *Nhạc cụ* bao gồm nhạc cụ gõ (tiết tấu) và nhạc cụ giai điệu (Recorder hoặc Kèn phím). Riêng nhạc cụ giai điệu triển khai ở những địa phương/ nhà trường có điều kiện phù hợp.
- Sách gồm 8 chủ đề, với tổng số 35 tiết/ 2 học kì (bao gồm cả ôn tập, kiểm tra đánh giá). Cấu trúc bài học được thiết kế theo chủ đề. Việc triển khai các hoạt động dạy học gồm 4 hoạt động:

+ Hoạt động khởi động (mở đầu):

Khởi động bằng tình huống/ trò chơi, câu chuyện, hình ảnh/ file âm thanh,...

+ Hoạt động khám phá (hình thành kiến thức mới):

Khám phá bài học (học hát/ đọc nhạc/ gõ đệm nhạc cụ/ gõ âm hình tiết tấu/ cảm thụ và hiểu biết các nội dung thường thức âm nhạc, kiến thức lí thuyết...)

+ Hoạt động luyện tập (luyện tập các kĩ năng, hình thức thể hiện):

- Vận dụng các tri thức, kinh nghiệm đã có, kết hợp với kiến thức, kĩ năng của bài học để hình thành các tri thức và kinh nghiệm mới.
- HS thực hiện nhiều lần với các hình thức để nắm được kiến thức, hình thành các thao tác, kĩ năng,...

+ Hoạt động vận dụng (ứng dụng – sáng tạo từ các kiến thức đã học)

HS biết vận dụng – sáng tạo các hiểu biết, kiến thức, kĩ năng và tích cực thể hiện bản thân trong các hoạt động trình bày/ trình diễn âm nhạc, cảm thụ và hiểu biết âm nhạc để dần hình thành các phẩm chất và năng lực hướng tới.

3.2. Hệ thống chủ đề của sách.

Với mỗi chủ đề có 4 hoặc 5 mạch nội dung được thiết kế gắn kết logic, đảm bảo sự chặt chẽ trong liên thông ngang và tính hệ thống theo chiều dọc của chủ đề. Tiêu đề và ngữ liệu của các tiết học được chọn lọc, sắp xếp kiến thức và ví dụ minh họa hỗ trợ cho nhau dễ hiểu, gần gũi, gắn bó với đời sống hàng ngày và tâm, sinh lí của HS lớp 6 – lớp đầu của cấp THCS. Các chủ đề bao gồm:

- Chủ đề 1: Tuổi học trò (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 2: Cuộc sống tươi đẹp (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 3: Nhớ ơn thầy cô (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 4: Ước mơ hoà bình (5 tiết/ 5 tuần)
- Ôn tập (1 tiết)
- Chủ đề 5: Giai điệu quê hương (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 6: Mẹ trong trái tim em (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 7: Âm nhạc nước ngoài (4 tiết/ 4 tuần)
- Chủ đề 8: Bác Hồ với thiếu nhi (4 tiết/ 4 tuần)
- Ôn tập (1 tiết).

Ngoài ra, trong quá trình tổ chức các hoạt động dạy học, GV cần tích hợp giáo dục liên môn các nội dung âm nhạc của chủ đề gắn với các nội dung/ lĩnh vực gần gũi với bài học như: Văn học, Lịch sử, Giáo dục công dân, Tin học, Mỹ thuật, Nghệ thuật múa,... một cách hài hoà, tự nhiên, không gượng ép. Nội dung giáo dục tích hợp phải khai thác và phát triển từ nội dung chính của bài học để liên hệ hoặc gắn với tình huống/ bối cảnh cụ thể của đời sống, từ các kiến thức đã học các môn học khác để giúp HS tiếp tục trải nghiệm, thu nhận và hình thành các tri thức và kinh nghiệm mới, góp phần giáo dục và phát triển một số phẩm chất như: nhân ái, trung thực, yêu nước,...; các kĩ năng giao tiếp, hợp tác,...; các kĩ năng “mềm” và tương tác xã hội.

4. Phương pháp tổ chức dạy học phát triển phẩm chất và năng lực âm nhạc theo SGK Âm nhạc 6.

- Việc dạy học ở phạm vi cụ thể được hiểu là hình thức, cách thức hoạt động của GV và HS nhằm thực hiện mục tiêu và các yêu cầu cụ thể của từng hoạt động/ tiết học/ bài học...
- Để đáp ứng yêu cầu dạy học phát triển năng lực, GV cần chủ động, linh hoạt, sáng tạo trong việc lựa chọn, kết hợp các phương pháp, kĩ thuật dạy học phù hợp với nội dung của từng bài học ở từng giai đoạn.

4.1. Một số phương pháp, kĩ thuật dạy học chủ yếu triển khai trong dạy học môn Âm nhạc.

4.1.1. Phương pháp.

- *PP dùng lời*: thuyết trình, đàm thoại, đặt câu hỏi: GV giới thiệu bài/ kiểm tra mức độ ghi nhớ/ tái hiện kiến thức, gọi mở phát triển tư duy, nhận thức, nhận xét mức độ thực hiện bài học của HS.
- *PP trực quan*: GV làm mẫu, HS quan sát hoặc thực hành qua tư liệu âm thanh, hình ảnh.
- *PP thực hành, sáng tạo*: HS luyện tập, trình diễn, nêu và thực hiện ý tưởng mới,...
- *PP trò chơi*: HS tham gia các trò chơi chính là hoạt động học tập có chủ đích để tiếp nhận, củng cố các kiến thức, kĩ năng, hình thành thái độ tích cực của HS trong khi cùng hợp tác với nhóm giải quyết các nhiệm vụ học tập.
- *PP dạy học giải quyết vấn đề*: GV nêu/ giao nhiệm vụ, yêu cầu HS vận dụng kiến thức, hiểu biết và kinh nghiệm cá nhân/ cùng phối hợp với nhóm hoàn thành.
- *Dạy học âm nhạc thông qua hoạt động trải nghiệm*: HS được trải nghiệm qua các tư liệu, phương tiện,... tại lớp học; được xem, giao lưu trực tiếp với các nghệ sĩ/ nghệ nhân biểu diễn trong bối cảnh thật hay tổ chức các chương trình/ sự kiện âm nhạc để HS cảm nhận, mở rộng hiểu biết về các kĩ năng thực hành, tương tác,...
- *Dạy học theo dự án*: là việc GV hướng dẫn HS lựa chọn nhiệm vụ/ nội dung, yêu cầu để xây dựng kế hoạch, chuẩn bị, thực hiện, hoàn thành dự án và báo cáo trong một khoảng thời gian xác định.
- *Dạy học đa phương tiện*: là việc khai thác và sử dụng các học liệu điện tử, file âm thanh, hình ảnh, các hiệu ứng, phần mềm chuyên ngành,... để HS tương tác với nhau và cùng GV khám phá, luyện tập, vận dụng – sáng tạo trong các dạng hoạt động âm nhạc. GV có thể khai thác trên mạng internet những tư liệu do NXBGDVN cung cấp như: âm thanh các bài hát, bản nhạc, học liệu điện tử,... theo địa chỉ: hanhtrangso.nxbgd.vn và tìm kiếm thêm các tư liệu khác trên Google để bổ sung cho bài dạy.

4.1.2. Kĩ thuật dạy học

- *Kĩ thuật chia nhóm*: GV chia: nhóm đồng đẳng (cùng trình độ); nhóm hỗn hợp gồm các HS khác trình độ; nhóm HS cùng sở thích về một nội dung hoặc có thể mạnh về dạng kĩ năng thực hành âm nhạc (đọc nhạc/ nhạc cụ/ trình diễn, thiết kế ý tưởng...).
- *Kĩ thuật khăn trải bàn*: HS hợp tác theo nhóm để giải quyết vấn đề/ nhiệm vụ của bài học.
- *Kĩ thuật hỏi và trả lời*: giúp HS khắc sâu, củng cố kiến thức đã học.
- *Kĩ thuật động não*: GV sử dụng câu hỏi tình huống để thu thập thông tin ngược từ phía HS và kích thích HS tìm ra đáp án/ phương án giải quyết trên cơ sở một phương án/ đáp án đã có.

Như vậy, quá trình dạy học âm nhạc theo chương trình và sách giáo khoa mới, nhất thiết đòi hỏi GV cần linh hoạt đổi mới và sáng tạo các phương pháp, kỹ thuật tổ chức hoạt động dạy học kết hợp với nghệ thuật diễn giảng thu hút. Cần có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa các phương pháp dạy học truyền thống, các phương pháp đặc thù với các phương pháp dạy học tích cực và dạy học đa phương tiện (trình chiếu Powerpoint và sử dụng các học liệu điện tử/ file âm thanh/ các hiệu ứng, phần mềm âm nhạc, hoặc sách giáo khoa điện tử...) bên cạnh việc khai thác các học liệu/ nhạc cụ địa phương hay các nhạc cụ tự chế, để mỗi bài học sẽ tạo nên những cảm xúc và ấn tượng sâu sắc hơn cho mỗi HS.

5. Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập.

5.1. Quy trình đánh giá.

- *Tự đánh giá*: Từng HS nhận xét bản thân đã hoàn thành bài học hoặc chưa hoàn thành bài học. Chỗ nào chưa làm được, chỗ nào còn làm sai,...
- *Đánh giá đồng đẳng* (HS đánh giá lẫn nhau): HS đánh giá bạn đã đạt hoặc chưa đạt. HS nhận xét bạn của mình những chỗ sai/ đúng và có đề xuất các ý kiến về cách sửa,...
- *GV đánh giá*: Nhận xét khái quát, chỉ ra những chỗ cần phải sửa chữa, gợi ý cách khắc phục,...

5.2 Kỹ thuật kiểm tra, đánh giá.

- Kiểm tra, đánh giá chẩn đoán (áp dụng vào thời điểm đầu năm học để biết năng lực của HS).
- Kiểm tra, đánh giá thường xuyên (áp dụng trong các bài học/ tiết học hàng ngày, hàng tuần).
- Kiểm tra định kì (áp dụng ở cuối học kì, cuối năm học, cuối cấp học).
- Trong kiểm tra có đánh giá định tính: kết quả học tập được mô tả bằng nhận xét qua quan sát, theo dõi mức độ hoàn thành bài học và sự tiến bộ của HS.

5.3. Nội dung và hình thức kiểm tra, đánh giá.

- Kiểm tra, đánh giá năng lực, phẩm chất: Giáo dục phẩm chất qua bài học: Có 5 phẩm chất cần hình thành và giáo dục cho HS suốt thời gian học ở nhà trường phổ thông. Đó là: yêu nước, nhân ái, trung thực, chăm chỉ và trách nhiệm.
- Về nội dung: HS được lựa chọn một trong các nội dung có sở trường và yêu thích nhất để tham gia kiểm tra, đánh giá.
- Về hình thức: HS được kiểm tra, đánh giá theo hình thức cá nhân/ đôi bạn/ nhóm.
- Khung đánh giá năng lực của môn học quy định 3 mức độ: Biết, Hiểu, Ứng dụng – Sáng tạo bám sát 3 thành phần năng lực đặc thù:
 - + Đánh giá năng lực thể hiện âm nhạc.
 - + Đánh giá năng lực cảm thụ, hiểu biết âm nhạc.
 - + Đánh giá năng lực vận dụng – sáng tạo âm nhạc.